De com no es pot evitar el destí

Hi havia una vegada al call de Girona un casalot molt gran i molt luxós, propietat d'un ric mercader gironí, en Maimó Caravida. I just al carrer de sobre del casalot, en una casa pobra, fosca i miserable, hi vivia un sabater jueu que es deia Bondia.

El sabater era un bon home, un jueu pietós que anava sovint a la sinagoga i que feia favors a tots els jueus del call i als cristians que li ho demanaven. El mercader, en canvi, era pretensiós i se'n donava de menys, de la seva gent, dels jueus pobres de Girona. No hi volia cap tracte, amb ells, i només tenia relació amb aquells més rics, i amb els cristians que tenien els grans casals al carrer dels Ciutadans.

Vet aquí que un bon dia es trobava reunit precisament a casa d'un d'aquests cristians rics, en Jaume Casamitjana, i se'ls va presentar un home que tenia fama de molt bon astròleg i d'endevinador. I li va endevinar el futur, tot dient: «Ja saps que el món giravolta a cada instant Maimó. I tu, que ara ets immensament ric, quedaràs tot d'una arruïnat, i tota la teva fortuna anirà a parar a mans del teu veí més pobre». I el veí més pobre del ric mercader era el pobre sabater, en Bondia.

El mercader es va posar nerviós i de molt mal humor, i va començar a rumiar alguna solució per a la desgràcia pronosticada. I després de molt rumiar, li va semblar que havia trobat la solució perfecta: va baixar al carrer de l'Argenteria, a buscar, entre tots els argenters i joiers que hi tenien taller, una joia sola, única, que valgués, només ella, tota la seva immensa fortuna.

L'hi va costar, molt l'hi va costar, però al final, a casa dels Cresques, els argenters jueus, hi va trobar un diamant gros com un ou de colom, i que bé valia tota la seva gran fortuna. I el va comprar, i es va embolcallar el diamant a la capa de vellut vermell que li servia per cobrir-se amb elegància. «I llestos, —va pensar— ara ja és impossible que perdi la fortuna, perquè la duré sempre, sempre, i tota sencera, amb mi».

Al cap d'una setmana, el mercader es va haver d'embarcar al port de Sant Feliu de Guíxols en un vaixell de comerç; que el duria a fer negocis a l'illa de Mallorca. I en Caravida hi va anar amb la capa vermella, i el diamant ben embolicat entre els plecs. I vet aquí que, la primera nit de ser a mar, va bufar un fort vent, que aixecava onades, i que va arrencar fins i tot l'estendard del pal major.

En Maimó Caravida, marejat com una sopa, va voler refugiar-se a coberta, i mentre hi anava, una ventada li va fer saltar, de sobte, la capa amb què es cobria: la capa vermella de vellut amb què havia embolicat el diamant va anar a parar al mig del mar, ben endins, mar enllà!

En Maimó no s'ho podia creure: tota la seva fortuna, malmesa en un cop de vent! I va tornar a Girona, de seguida que va poder, arruïnat fins al capdavall, més pobre que una rata.

I diuen les velles del call que, al cap d'un mes, el sabater, en Bondia, va vendre unes sabates a un prohom de Girona, i les va cobrar amb bons sous.

Aquell mateix dia, amb la bossa plena dels diners que dringaven amb un so alegre, se'n va anar a mercat —allà, a tocar de la catedral—, i hi va comprar un peix, gros i gras, per celebrar-ho.

I aquell vespre, la seva dona va netejar el peix pel sopar, i en obrir-li el ventre, a dins de la panxa hi va trobar: un diamant gros com un ou de colom!

FONT: «De com no es pot evitar el destí», llegenda del poble jueu d'inspiració talmúdica. Va ser recollida per Miquel Ferrà i Martorell al seu llibre *Contes del Call* (Mallorca, 1987).
Adaptació: Institut d'Estudis Nahmànides, Girona, 1999